

Številka: Up-38/17-15

Datum: 11. 7. 2019

ODLOČBA

Ustavno sodišče je v postopku odločanja o ustavni pritožbi Ivica Kostića, Maribor, ki ga zastopa Odvetniška družba Veltruski, o. p., d. o. o., Maribor, na seji 11. julija 2019

odločilo:

Ustavna pritožba zoper sklep Višjega sodišča v Ljubljani št. Cst 696/2016 z dne 9. 11. 2016 v zvezi s sklepom Okrožnega sodišča v Mariboru št. St 157/2016 z dne 14. 9. 2016 se zavrne.

OBRAZLOŽITEV

1. Sodišče prve stopnje je na ugovor upnice z izpodbijanim sklepom ustavilo postopek odpusta obveznosti in zavrnilo pritožnikov predlog za odpust obveznosti. Ugotovilo je, da je pritožnik v zadnjih petih letih pred začetkom postopka osebnega stečaja prevzemal nesorazmerne obveznosti. Podaljšano upoštevno obdobje pred začetkom postopka osebnega stečaja, ki je bilo uveljavljano na podlagi z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, št. 27/16 – v nadaljevanju ZFPPIPP-G) spremenjenega 399. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, št. 13/14 – uradno prečiščeno besedilo, 10/15 – popr. in 27/16 – v nadaljevanju ZFPPIPP) s treh na pet let, je v obravnavanem primeru uporabilo na podlagi 34. člena ZFPPIPP-G. Kot neutemeljene je zavrnilo pritožnikove očitke o protiustavnosti te določbe. Menilo je, da v tem primeru ne gre za retroaktivnost in poseg v pritožnikove pridobljene pravice, saj naj bi bil obravnavani postopek odpusta obveznosti še v teku in naj o njem sodišče še ne bi odločalo. Do takrat naj bi šlo le za pričakovanje pritožnika. V nadaljevanju sodišče prve stopnje pojasnjuje okoliščine, ki naj bi kazale na pritožnikovo prevzemanje nesorazmernih obveznosti. Višje sodišče je z izpodbijanim sklepom zavrnilo pritožnikovo pritožbo in potrdilo odločitev nižjega sodišča. Pritrdilo je

razlogom tega sodišča ter še dodatno pojasnjevalo, zakaj pri uporabi spremenjenega 399. člena ZFPPIPP ne gre za retroaktivnost in poseg v pridobljene pravice. Zato naj tudi

ne bi sledilo pritožnikovemu predlogu za prekinitve postopka in vložitve zahteve za presojo spornih določb ZFPPIPP na Ustavno sodišče. Obrazloženo je zavrnilo tudi pritožnikove navedbe, s katerimi je ta skušal ovreči domnevo o zlorabi pravice do odpusta obveznosti.

2. Pritožnik zatrjuje kršitvi 14. in 22. člena Ustave, ki naj bi bili storjeni zaradi retroaktivne uporabe z ZFPPIPP-G spremenjenega 399. člena ZFPPIPP, s katerim so bili pogoji za odpust obveznosti postroženi. Tako uporabo naj bi namreč določil tretji odstavek 34. člena ZFPPIPP-G, kar naj bi bilo v nasprotju s 155. členom in tudi 2. členom Ustave. Ker naj bi se postopek odpusta obveznosti nad pritožnikom začel še pred uveljavitvijo ZFPPIPP-G, naj bi pritožnik utemeljeno pričakoval, da mu bodo obveznosti po preteku preizkusne dobe odpuščene na podlagi 399. člena ZFPPIPP, ki je veljal pred njegovo spremembo z ZFPPIPP-G. S spremenjenim 399. členom ZFPPIPP naj bi se namreč med drugim podaljšalo tudi obdobje, ki se upošteva pri preverjanju prevzemanja dolžnikovih obveznosti, in sicer s treh na pet let pred začetkom postopka osebnega stečaja. Na podlagi tretjega odstavka 34. člena ZFPPIPP naj bi sodišči v obravnavanem primeru tako ugotavljali prekomerno prevzemanje obveznosti za obdobje petih let in ne treh, kot je veljalo pred uveljavitvijo ZFPPIPP-G in ob uvedbi obravnavanega postopka odpusta obveznosti. Vendar pa naj za ta retroaktivni poseg na podlagi tretjega odstavka 34. člena ZFPPIPP-G ne bi bili izpolnjeni pogoji. Javne koristi naj ne bi bilo, saj ta iz zakonodajnega gradiva ne izhaja, poseg v pričakovalno pravico pa naj bi bil podan. Za pričakovalno pravico naj bi šlo takrat, kadar naj bi bila pridobitev pravice na takšni stopnji, da je pridobitni položaj zavarovan in je le še od volje imetnice te pravice odvisno, ali se bo pogoj izpolnil in se bodo pričakovanja udejanjila. Temu naj bi služilo tudi preizkusno obdobje, v katerem je dolžnik pod nadzorom in je pričakovana pravica odvisna le od tega, ali bo stečajni dolžnik ravnal po navodilih upravitelja in se bodo pogoji za odpust obveznosti po navedenem obdobju uresničili. Sprememba zakonskih pogojev glede odpusta obveznosti pa naj bi bila okoliščina, na katero dolžnik nima nobenega vpliva, četudi poseže v dolžnikov pravni položaj. Zaradi retroaktivne uporabe sporne zakonske določbe naj bi bil kršen tudi 2. člen Ustave (tj. načelo pravne varnosti).

3. Senat Ustavnega sodišča je s sklepom št. Up-38/17 z dne 21. 3. 2017 ustavno pritožbo sprejel v obravnavo. O sprejeti ustavni pritožbi je na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – v nadaljevanju ZUstS) obvestil Višje sodišče v Ljubljani, na podlagi drugega odstavka navedenega člena ZUstS pa tudi upnike pritožnika s pozivom, ki je bil objavljen na spletnih straneh za objave v postopkih zaradi insolventnosti, naj se izjavijo o ustavni pritožbi. Nobeden od njih nanjo ni odgovoril.

4. Pritožnik zatrjuje kršitve pravic iz 14. in 22. člena Ustave, ki jih utemeljuje z navedbami o retroaktivni uporabi spremenjenega 399. člena ZFPPIPP na podlagi tretjega odstavka

34. člena ZFPPIPP-G, kar naj bi bilo v nasprotju s 155. členom Ustave. Navaja, da za to javna korist iz zakonodajnega gradiva ne izhaja in da gre za poseg v njegovo

pričakovalno pravico oziroma v njegov pravni položaj. S tem naj bi bilo poseženo tudi v načelo pravne varnosti (2. člen Ustave).

5. Pritožnik kršitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin utemeljuje torej z navedbami o neskladju tretjega odstavka 34. člena ZFPPIPP-G¹ z 2. in 155. členom Ustave. Ustavno sodišče je to določbo ZFPPIPP-G že presojalo z vidika 2. in 155. člena Ustave, in sicer v odločbi št. U-I-56/17, Up-335/17 z dne 4. 4. 2019 (Uradni list RS, št. 28/19). Presodilo je, da sporna določba ZFPPIPP-G ni v neskladju z navedenima določbama Ustave. Utemeljitev očitkov v ustavni pritožbi je smiselno enaka kot v pobudi, ki jo je Ustavno sodišče presojalo v citirani odločbi (glej 6. točko obrazložitve citirane odločbe). V njej je glede teh očitkov pojasnilo, da se stečajnemu dolžniku obveznosti odpustijo šele s pravnomočnostjo sklepa o odpustu obveznosti, ki se lahko izda šele po koncu preizkusne dobe, in ne že s sklepom o začetku postopka odpusta obveznosti, in da zato do pravnomočnosti sklepa o odpustu obveznosti njegov pravni položaj ni zaključen. Sprememba zakona, ki delno spreminja pogoje odpusta, uveljavljena pred pravnomočnostjo navedenega sklepa, naj tako ne bi pomenila povratnega učinkovanja zakona. Glede ocene, da sporna določba ni v neskladju z 2. členom Ustave, pa je Ustavno sodišče pojasnilo, da zakonska ureditev sicer pomeni poslabšanje pritožnikovega pravnega položaja, ker v času odločanja o odpustu obveznosti stečajnemu dolžniku podaljša upošteveno obdobje presoje njegovih ravnanj in namesto taksativno določenih ovir za odpust obveznosti uveljavi presojo na podlagi generalne klavzule. Vendar pa naj bi preprečevanje možnosti zlorab in zaščita upnikov pred možnimi zlorabami po teži pomenila javni interes, ki prevlada nad zaupanjem posameznega stečajnega dolžnika, da ravnanja, ki ustrezajo generalni klavzuli zlorabe pravice do odpusta obveznosti (v podaljšanem upoštevnem obdobju), ne bodo predmet vrednotenja v postopku odločanja o ugovoru zoper odpust obveznosti.²

6. Pritožnik drugih kršitev človekovih pravic ali temeljnih svoboščin, ki bi se nanašale zgolj na izpodbijani sodni odločbi, ne zatrjuje. Ker je torej Ustavno sodišče na očitke, ki jih navaja pritožnik, odgovorilo že v navedeni odločbi, je ustavno pritožbo zavrnilo.

¹ Ta določba določa, da se določbe spremenjenega 399. člena ZFPPIPP uporabljajo tudi za postopek odpusta obveznosti, ki je bil začel pred uveljavitvijo tega zakona, če do uveljavitve tega zakona sodišče še ni odločilo o odpustu obveznosti. Spremenjeni 399. člen ZFPPIPP je pogoje odpusta obveznosti postrožil in med drugim tako, kot navaja pritožnik, podaljšal obdobje, ki se upošteva pri preverjanju prevzemanja dolžnikovih obveznosti, s treh na pet let pred začetkom postopka osebnega stečaja; to sta sodišči na podlagi tretjega odstavka 34. člena ZFPPIPP-G upoštevali tudi v obravnavanem primeru.

² Glej 21. in 22. točko ter 24. do 35. točko obrazložitve citirane odločbe.

7. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi prvega odstavka 59. člena ZUstS v sestavi: predsednik dr. Rajko Knez ter sodnici in sodnika dr. Matej Accetto, dr. Dunja Jadek Pensa, dr. Etelka Korpič – Horvat in Marko Šorli. Odločbo je sprejelo soglasno.

dr. Rajko Knez
Predsednik